

»Branje človeka izpopolnjuje, razpravljanje ga pripravi, pisanje mu da natančnost.« Francis Bacon, angleški filozof

Uvodnik odgovornega urednika

Tehnologija velja za ključni element vojaške učinkovitosti in vojaške prednosti. Krause (1992, str. 19) celo pravi, da je razpolaganje z moderno oborožitvijo ključni element pri določanju mednarodne hierarhije moči. V teoriji, in pogosto tudi v praksi, razpolaganje z najsodobnejšo vojaško tehnologijo pomeni učinkovitejše oborožitvene sisteme, kar oblikuje vojaško in hkrati povečuje geopolitično moč. Če razumemo torej, da je nadnacionalna razširjenost vojaške tehnologije pomemben dejavnik, ki vpliva na porazdelitev moči v mednarodnih politikah, potem bi posledično morale biti globalno širjenje naprednih vojaških tehnologij enako velik varnostni problem kot širjenje samih oborožitvenih sistemov.

Ta varnostni problem je v današnjem času postal še posebno pereč, saj je vojaško tehnologijo vse težje opredeliti in razvrstiti. Po eni strani napredne tehnologije – od katerih so številne uporabljene za komercialne, in ne vojaškoindustrijske sektorje – ponujajo nove pomembne priložnosti državam za zagotavljanje učinkovite nacionalne obrambe in posledično za povečanje prednosti pred potencialnimi tekmeci. Po drugi strani pa so izdatki Zahoda za vojaške raziskave in razvoj v nasprotju z obdobjem hladne vojne postali bistveno manjši od komercialnih. Tehnološki napredek je nepretrgan in dinamičen proces; prebojni dosežki se nenehno pojavljajo, njihov vpliv na vojaško učinkovitost in primerjalno prednost pa je lahko pomemben in tudi težko predvidljiv že v začetni fazi. Čeprav oborožene sile niso več glavno gonilo tehnoloških inovacij, si vztrajno prizadevajo, da bi se tehnologije, ki so bile najprej razvite v komercialnem sektorju s potencialom večnamenske rabe (kot so umetna inteligenca, avtonomni sistemi in napredno računalništvo), spremenile v naslednjo generacijo bojnih sistemov.

O tem, kako se bodo te nove tehnologije vključile v sedanje operativne sestave in sestave sil, se v oboroženih silah po vsem svetu veliko razpravlja. Nove tehnologije postavljajo pod vprašaj raven človekove udeležbe v prihodnjem vojskovanju, potrebo po spremembi doktrin, sestave sil in vzorcev zaposlovanja v oboroženih silah (Raska idr., 2021, str. 42). Tudi trend širjenja novih in potencialno superiornih vojaških tehnologij – pa tudi sposobnost oboroženih sil, da izkoristijo njihov potencial – se v svetu zelo razlikuje. To neenakomerno širjenje pa povzroča pritiske na regionalno, pa tudi na svetovno varnost in stabilnost. Zato je ključnega pomena oceniti relativne zmožnosti oboroženih sil do dostopa in izkoriščanja novih oziroma nastajajočih ključnih tehnologij ter kakšne posledice bi lahko te tehnologije imele za razvoj oboroženih sil in regionalno stabilnost. Pri tem pa je treba še vedno poudariti vlogo človeka, ki bo kljub poudarjenemu

tehnološkemu napredku še naprej ostal v središču pozornosti, saj bo moral ohranjati in obdržati nadzor nad vse bolj izpopolnjenimi avtonomnimi oborožitvenimi sistemi (Vojaška strategija Republike Slovenije, 2021, str. 4).

Nove tehnologije so izziv za velike in majhne države, saj jim dajejo večjo moč in lahko spodbudijo nove faze tekmovanj v oboroževanju po vsem svetu. Skratka, tako imenovana četrta industrijska revolucija obeta nove izzive pri prepoznavanju novih vojaških tehnologij in razumevanju, kako bodo te zmogljivosti v prihodnjih desetletjih ustvarile vojaško prednost in s tem tudi politični vpliv. Ti izzivi bodo predvsem vplivali na to, kako bodo oborožene sile sprejemale nove tehnologije, kako se bodo na operativni ravni prilagajale uporabi novih tehnologij. Vplivali pa bodo tudi na razumevanje prihodnjega operativnega in strateškega vojskovališča ter strateške stabilnosti in nestabilnosti.

Tudi v Centru vojaških šol prispevamo k pojasnjevanju in razreševanju raznovrstnih razvojnih izzivov oboroženih sil, ki jih veseskozi pogojujejo novi tehnološki dosežki in spreminjajoče se varnostno okolje. Rezultate perspektivnih kritičnih mišljenj slušateljev vojaškega izobraževanja kot plod poglobljenega raziskovalnega dela predstavljamo v Vojaškošolskem zborniku. Ta tokrat obsega tri prispevke: dva prispevka sta pripravila slušatelj 26. generacije višjega štabnega tečaja, enega pa slušatelj 31. generacije štabnega šolanja Poveljniško-štabne šole. **Urška Petrovič** z analizo vloge vodje pri zagotavljanju medsebojnega spoštovanja na delovnem mestu pojasnjuje, da so razvite socialne kompetence pripadnikov, ki zasedajo vodilne položaje na različnih ravneh Slovenske vojske, enako ali celo bolj pomembne kot strokovno znanje, sposobnosti in izkušnje. Zmaga v vojni namreč ni odvisna le od številčnosti in moči oboroženih sil, temveč tudi od njenega potenciala duhovne in moralne moči. **Milan Režonja** v prispevku razpravlja o tanku prihodnosti, ki je danes na prelomnici dožemanja glavnega kopenskega oborožitvenega sistema. Analize se nagibajo k izločitvi, podaljšanju življenjske dobe, pa tudi k razvoju popolnoma novega koncepta tanka. Čeprav je tank simbol preteklih vojn, je v pogledih avtorja še vedno ključni dejavnik sodobnega bojišča, ki lahko s svojo zmogljivostjo, premičnostjo in zaščito bistveno prispeva k ofenzivnemu delovanju, tempu napada, preboju in končnemu uspehu v boju. Vojaškošolski zbornik sklene **Marko Beader** z obravnavo organizacije ofenzivne taktične vaje z bojnim streljanjem srednje pehotne čete na poligonu Poček. Analiza je pokazala, da je na poligonu Poček, kljub nekaterim omejitvam za izvajanje taktike vozil, še vedno mogoče organizirati kompleksne taktične vaje, ki vključujejo tudi bojno streljanje.

Uredniški odbor vabi vse, ki jih zanimajo strokovne teme, k dejavnemu soustvarjanju naslednje izdaje Vojaškošolskega zbornika v letu 2023.

Mag. Pavel Vuk, sekretar

Uporabljeni viri v uvodniku:

1. Krause, K., 1992. *Arms and the State: Patterns of Military Production and Trade*. Cambridge: Cambridge University Press.
2. Raska, M., Zysk, K., Bowser, I. in Bizinger, A. R., 2021. Introduction. *The Journal of Strategic Studies*, 44(4), str. 451–455.
3. *Vojaška strategija Republike Slovenije* (predlog), 2021. Generalštab Slovenske vojske (št. 007-203/2020-95 z dne 21. 10. 2021, interno gradivo). Ljubljana: Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije.